

De helft van het veldbloemenaanbod van Advanta bestaat inmiddels uit inheemse mengsels.

Pleidooi voor klimaatadaptieve kruidenmengsels

Jan Krijnen

'Het gemis in openbaar groen is dat we niet monitoren'

'Je kunt aanpassingen ook omarmen, zolang je je aan de spelregels houdt'

Jan Krijnen, groenspecialist bij zaaizaadbedrijf Advanta, wil een lans breken voor klimaatadaptatie van inheemse kruidenmengsels. Met veranderende weersomstandigheden zullen sommige soorten zich op termijn immers niet meer kunnen handhaven. 'Er wordt veel gesproken over klimaatbomen. Maar daar hoor je nog weinig over als het gaat om kruidenmengsels.'

Auteur: Fleur Dil

'De klimaatverandering gaat nu redelijk snel. De vraag is: kunnen die inheemse soorten zich wel zo snel aanpassen?' zegt Krijnen. 'Het antwoord is: sommige wel, sommige niet. Dat betekent dat er kruidensoorten zullen wegvallen en er andere soorten bij zullen komen. Als het gaat om de inrichting van de openbare ruimte, is het onderwerp klimaatboom inmiddels de normaalste zaak van de wereld. vs moeten

echter nog steeds 100 procent inheems zijn.' Hoewel Krijnen benadrukt inheemse soorten een warm hart toe te dragen, vindt hij dat we tegelijkertijd oog moeten houden voor de realiteit. Zo nodig zullen we moeten meebewegen met deze veranderingen. 'Neem nou de zonnebloem, waarvan de teelt steeds meer noordwaarts oprukt, richting de Benelux. Maar omdat de zonnebloem niet inheems is, wordt hij in

kruidenmengsels niet geaccepteerd. Terwijl je deze soort ook zou kunnen omarmen, zolang je je aan de spelregels houdt. De zonnebloem is geen invasieve soort, dus waarom zouden we die niet accepteren?'

Monocultuur

Dit pleidooi is ook om een andere reden urgent. Het niet aanpassen van inheemse mengsels aan de omstandigheden, kan op termijn verschrompeling van de mengsels in de hand werken. En dat met een ecosysteem dat toch al in toenemende mate te lijden heeft van een monocultuur. 'We moeten echt onder ogen zien wat er gaande is. De flora en fauna lopen al jaren aanwijsbaar terug. Dat heeft gevolgen voor allerlei ecosystemen. We hebben het dan over het containerbegrip biodiversiteit, maar dat is wel degelijk wezenlijk.' De wijze waarop overheden op basis hiervan het beleid hebben bepaald in de

‘Omdat de zonnebloem niet inheems is, wordt die in kruidenmengsels niet geaccepteerd’

klei, zandleem of humeuze zandgrond. Op klei, dat natuurlijk veel natter is, horen bepaalde inheemse planten die zich daar het beste thuis voelen. Op deze manier zijn de meeste selecties gemaakt. Wij kunnen klanten adviseren welke mengsels het beste kunnen worden toegepast. Voor bepaalde toepassingen adviseren we bijvoorbeeld om meerjarige natuurmengsels bij te mengen met inheemse akkerkruiden. Zo kun je allerlei mengsels combineren. Overigens worden op verzoek van klanten ook variaties in mengsels gemaakt. ‘Dat doen we best vaak. We bieden een basispakket aan, maar daar kun je altijd dingen uithalen of aan toevoegen.’

Locatie en kleur

De keus voor een bepaald mengsel wordt echter niet alleen bepaald door het type grond; ook de locatie speelt een rol. ‘Als iemand zomerbloemenmengsels wil zaaien in een natuurgebied of op een landgoed, dan adviseer ik om dat niet te doen. Daar leent het gebied zich niet voor; dan kun je beter kiezen voor inheemse mengsels. Maar voor kleurrijke woonwijken en rotondes kun je beter een siermengsel kiezen. Een natuurmengsel mag natuurlijk ook, maar ik wijs wel op de mogelijkheden.’

Niet onbelangrijk is de kleurstelling bij het maken van een keus. ‘Soms is het logischer te kiezen voor sierbloemen en niet voor een inheems natuurmengsel. Mensen willen meestal dat het er kleurig uitziet; dat is met de meer ingetogen natuurmengsels moeilijker te bereiken. Als de zonnebloem in de toekomst wordt geaccepteerd in natuurmengsels, zal ook daarin een rijkere kleurstelling mogelijk zijn.’

Eikenprocessierups

Binnen het assortiment van de inheemse veldbloemen is het mengsel ter bestrijding van de eikenprocessierups nog wel interessant. ‘Het idee hierachter is dat je natuurlijke vijanden stimuleert, zoals steekvliegen, wanten, sluihpwespen en gaasvliegen. Die doen het goed op bepaalde soorten bloemen en schermbloemigen. Door die te combineren met kruidenmengsels, komen daar ook vogels op

af die mee kunnen helpen bij de bestrijding. Het is geen wondermiddel; je moet dit zien als onderdeel van een pakket aan maatregelen. Op deze manier werk je mee aan een natuurlijkere bestrijding van de eikenprocessierups. Ook daar is nu veel meer aandacht voor.’

Monitoren

Het uitkiezen en vervolgens zaaien van het juiste mengsel is nog vrij eenvoudig, vindt Krijnen. De vraag is hoe je dit vervolgens gaat beheren. ‘Daarin valt nog een hoop van elkaar te leren.’ Krijnen weet wel waar de schoen wringt: ‘Het gemis in het openbaar groen is dat we niet monitoren, omdat dit niks met het daadwerkelijke onderhoud te maken heeft. Als je regelmatig monitort wat het groen nodig heeft, kun je niet meer op basis van de kalender maaien. Daar is dus weinig belangstelling voor.’ Dit vindt Krijnen echt een gemiste kans. ‘Het bepaalt uiteindelijk hoe onze groene openbare ruimte eruit gaat zien. Je moet kijken naar de seizoenen, bijvoorbeeld hoe nat of droog het voorjaar was. Op basis daarvan moet je beheer voeren, bijvoorbeeld door maar 50 of 30 procent te maaien of misschien zelfs helemaal niet te maaien.’ Dit gefaseerd maaien heeft volgens Krijnen weinig zin als dat niet ook gemonitord wordt. ‘Je kunt wel een mooi plannetje maken om gefaseerd te maaien, zodat insecten altijd voorzien zijn van voedsel, maar als er niemand kijkt of het wel het juiste moment is, span je als nog het paard achter de wagen. Als het in het voorjaar heel droog was, is het niet nodig om in juni te maaien.’

Monitoren is dus eigenlijk het belangrijkste bij een goed maai-beheer, is zijn boodschap. ‘Er zijn al gemeentes die daarover nadenken, maar dat zijn uitzonderingen. Leid je mensen op om dat te gaan doen. Daar moet het toch naartoe.’

afgelopen jaren, speelt een belangrijke rol. ‘In de inrichting van de openbare ruimte is jarenlang steeds gekozen voor dezelfde planten- en boomsoorten. We plaatsten ook liever hekken dan hagen in ons landschap, omdat het anders te arbeidsintensief was. Zo werk je mee aan een bepaalde eenzijdigheid, ten koste van insecten en vogels. We zullen dus die weg terug moeten vinden bij de herinrichting of het ontwikkelen van een toekomstbestendige openbare ruimte. Daarin spelen kruiden een belangrijke rol door het stuifmeel, de nectar waar insecten en vogels van leven.’

Krijnen ziet wel degelijk een verschuiving plaatsvinden in het beleid. ‘Het is inmiddels heel actueel. Omdat iedereen ziet dat het insectenleven sterk achteruit is gegaan, is daar veel meer oog voor tegenwoordig. Dat zie je terug in onderhoud en beheer. Dit is geen tendens meer, maar echt bittere noodzaak.’

Grondsoort

Inheemse veldbloemenmengsels maken een substantieel deel uit van het productaanbod van Advanta. ‘De helft van ons assortiment bestaat inmiddels uit mengsels met een ecologisch verantwoorde samenstelling. En we voeren het al heel lang. Het is van oorsprong in samenspraak met ecologen samengesteld. Het uitgangspunt is daarbij de grondsoort: zand,

